

Koncepce rozvoje Ústavu hudební vědy FF UK v letech 2025-2027

předkládá: doc. Mgr. Marc Niubo, Ph.D.

Úvod

Ústav hudební vědy FF UK (dále jen ÚHV) se dlouhodobě profiluje jako vědecko – pedagogické pracoviště, kde výuka směřuje především k vědecké práci, ačkoliv má na zřeteli i širší uplatnění absolventů. Po mnoho let je ÚHV jediné akademické pracoviště v ČR, které v rámci výuky i výzkumu reálně pokrývá oblasti od středověku až po současnost a rozvíjí historiografické, hudebně-analytické, etnografické i kulturně-analytické přístupy. Tyto priority umožňují ÚHV dosahovat kvalitních, mezinárodně srovnatelných výsledků v obou hlavních oblastech svého působení a přispívat tak i k jedinečnému charakteru celé FF UK.

V obecné rovině je snahou předkladatele, který se v uplynulých dvanácti letech větší či menší měrou na řízení pracoviště podílel, navázat na dosavadní priority a cíle a dále je rozvíjet, což se odráží i ve vlastním textu koncepce. Zároveň tato koncepce zohledňuje nastalé změny posledních let, a zejména mimořádné události uplynulých dvanácti měsíců. Tragická smrt předchozí ředitelky ústavu, PhDr. Lenky Hlávkové, Ph.D., osmiměsíční pobyt ÚHV mimo budovu FF UK, i následné rozhodnutí dalšího člena ÚHV, Mgr. Víta Zdrálka, Ph.D., ukončit pracovní poměr na FF UK, dosud silně ovlivňují celé pracoviště. Předkládaná koncepce rozvoje proto v první řadě sleduje stabilizaci pracoviště, resp. její zdárné dokončení. Vzhledem ke všem okolnostem je zřejmé, že zmíněná stabilizace, a zejména další rozvoj jsou nemyslitelné bez další podpory na fakultní i univerzitní úrovni, za kterou předkladatel předem děkuje.

Personální situace

V současné době působí na ÚHV sedm akademických pracovníků (v rozsahu 6,35 úvazku) a jeden vědecký pracovník (na plný úvazek). Dvě pedagogické pozice jsou koncipovány jako lektorské, ostatní jako vědecko-pedagogické. Z hlediska pedagogických a vědeckých titulů zajišťuje momentálně výuku ÚHV jeden profesor, tři docenti a tři odborní asistenti, resp. odborné asistentky s titulem Ph.D. či vyšším, vesměs s perspektivou zahájení habilitace do pěti let. Celkový početní stav zaměstnanců je hrubě nevyhovující, neboť v tomto složení nemůže ÚHV zajistit výuku všech povinných předmětů akreditovaných programů pregraduálního studia (viz níže). Zejména oblast etnomuzikologie, potažmo studií současné hudební kultury vyžaduje posílení. V personální oblasti je proto prioritním úkolem obsazení dvou uvolněných pozic, a to nejlépe již v roce 2025. Z hlediska věkové struktury pracoviště výrazně převažuje střední věk, což je dlouhodobě nevyhovující a tuto skutečnost je potřeba zohlednit i při budoucích výběrových řízeních.

Pedagogická činnost

Akreditované programy hudební vědy¹ jsou z odborného hlediska postaveny na několika základních komplexech předmětů (hudebně-teoretické, hudebně-historické, kulturně-analytické), jež vyžadují zajištění pedagogů s adekvátními expertízami. Zejména v bakalářském

¹ V současné době jsou akreditovány tyto formy studia: Bc. (samostatné, sdružené), NMgr. (samostatné, sdružené), a Ph.D. (v češtině, v AJ nebo NJ).

programu je studium pečlivě strukturováno, což studujícím umožňuje postupné budování kvalitní znalostní a dovednostní báze. Významným rysem celého studia je akcent na seminární výuku, která pedagogům umožňuje individuální přístup ke studujícím, propojování vědecké činnosti s pedagogickou, a tím celkově akcentovat kvalitu. S ohledem na uplatnění řady absolventů je žádoucí i nadále rozvíjet spolupráci s dalšími subjekty mimo akademickou sféru, jako je např. Český rozhlas nebo Česká filharmonie. Pevnou součástí podpory studentských vědeckých aktivit je kromě účasti v grantových soutěžích také Studentská muzikologická konference, jež byla v minulosti implementována do výuky a na jejímž půdorysu je zároveň rozvíjena spolupráce s dalšími oborovými pracovišti (AV ČR, FF MU, FF UP).

V současné době je ÚHV aktivně zapojen do různých mezinárodních programů, zejména Erasmus+, podporovány jsou i další studentské a pedagogické výměny. Významnou součástí těchto aktivit byla v posledních čtyřech letech především spolupráce s Universitát Zürich, v níž je na straně ÚHV zájem pokračovat. Důležitým aspektem výuky a celkového rozvoje pracoviště je také výměna či hostování zahraničních pedagogů, které bylo v minulosti podpořeno z univerzitního fondu internacionalizace. Pro nejbližší roky předkladatel koncepce připravuje speciální projekt spolupráce s New York University.

Od podzimu 2024 je ÚHV zapojen do realizace nově otevřeného programu Středověká studia. Z pohledu předkladatele se jedná o ideově příkladnou mezioborovou spolupráci, kterou je potřeba rozvíjet. Předkládaná koncepce počítá i s možností podílu ÚHV na přípravě a realizaci společného magisterského programu v anglickém jazyce, ať už orientovaným více uměnovědně či kulturně-historicky. Nutnou podmínkou však je nejen dobře vypracovaná akreditace s perspektivním profilem absolventa, ale také adekvátní finanční zajištění realizace nového programu.

Vědecký rozvoj

ÚHV je respektovaným badatelským pracovištěm spolupracujícím s řadou výzkumných institucí a badatelů doma i v zahraničí.² Profiluje se především výzkumem v oblastech hudby před rokem 1600, hudebního divadla 18. a 20. století a současné hudební kultury. Po několikaletém hiatu se do centra pozornosti dostává i středoevropská hudební kultura 19. století. Většina pracovníků ÚHV se pravidelně účastní domácích i mezinárodních oborových konferencí, publikuje v českých i zahraničních periodikách, je členy redakčních rad odborných periodik a řešiteli českých i mezinárodních grantových projektů. V letošním roce byl dokončen společný grantový projekt s Masarykovým ústavem a archivem AV ČR, *Staré mýty, nová fakta: České země v centru hudebního dění 15. století* (GA ČR EXPRO, 2019–2024) a byl podán jeden ERC grant. V rámci fakultních časopisů se ÚHV podílí na vydávání recenzovaného oborového časopisu *Miscellanea musicologica* (dnes součástí řady AUC PH).

Vzhledem k celkovému vývoji vysokého školství v ČR považuje předkladatel za nutné v grantových aktivitách pokračovat i nadále, v roce 2025 proto bude podán další ERC grant a v dalších letech nejméně dva granty u GA ČR. Jednou z nutných podmínek podávání a zejména

² V současnosti se jedná především o tyto instituce: Katedra divadelní vědy, Katedra filmových studií, Ústav české literatury a komparatistiky, Etnologický ústav AV ČR, Ústav dějin umění AV ČR, Centrum mediévistických studií, Katedra pomocných věd historických a archivního studia, Česká společnost pro výzkum 18. století, Národní knihovna ČR, Národní muzeum, ze zahraničních zejména Uniwersytet Warszawski, Universitát Zürich, University of Cambridge a Université Jean Monnet Saint-Étienne.

řešení grantů je ale výše naznačené personální doplnění pracoviště a vytvoření adekvátních finančních podmínek. Jakékoliv větší zapojení do grantů vytváří větší pedagogickou zátěž ostatních členů ÚHV, přičemž úplné vyvázání pracovníka z pedagogických aktivit během práci na grantu je v současných podmínkách zcela nemožné.

Specifickou vědeckou činností představují projekty z oblasti digital humanities. V tomto směru koncepce rozvoje počítá s dalším rozvíjením projektů *Fontes Cantus Bohemiae* (<https://cantusbohemiae.cz/>) a *Cantio.cz* (*Songs in Central European sources*) a přípravou nových projektů v závislosti na celkové podpoře ze strany fakulty či univerzity. Nejen v tomto ohledu je vhodné zmínit specializovanou knihovnu ÚHV, která patří díky svým fondům k nejvýznamnějším muzikologickým knihovnám v ČR a je proto využívána i širší odbornou veřejností. Vzácné sbírky nabízejí různé typy digitalizačních a dalších badatelských projektů, i proto je potřeba pokračovat v budování fondu nákupem aktuální odborné literatury, kvalitních edic hudebních pramenů a v dalším posilování profilových oblastí.

Další oblasti – závěr

Témata, kterým se pracovníci ÚHV věnují, mají širokou společenskou rezonanci. Jsou pravidelně různou formou recipována nejen hudební veřejností a dostávají se do celospolečenského diskursu. I z tohoto důvodu je nutné ÚHV vnímat nejen jako důležitého garanta rozvoje jednoho vědního oboru a humanitních věd obecně, ale také jako významného aktéra v tzv. třetí roli univerzity. Předkládaná koncepce proto počítá s navázáním na dosavadní dobré zkušenosti a s aktivními formami naplňování této tzv. třetí role ÚHV, ať už jde o publicistiku, o kurzy v rámci akreditovaných programů pregraduálních či programů celoživotního vzdělávání (zejména realizací vlastních přednáškových cyklů v rámci Univerzity třetího věku) a kurzu Seznámení s hudební vědou, který je určen nejen budoucím studentům oboru, ale i širší veřejnosti. Z ohlasů veřejnosti je zřejmé, že zejména popularizace vědy a projekty spojující uměleckou a vědeckou rovinu (koncerty, nahrávky ad.) jsou nesmírně atraktivní. Teoreticky se tak nabízí využít tohoto potenciálu ještě více a do budoucna připravovat podobné projekty jako bylo např. *Septem dies*.³ To ovšem musí být v souladu s celkovým hodnocením vědy a univerzit v ČR a celkovou strategií FF UK.

V Praze, 4. 12. 2024

³ <https://uhv.ff.cuni.cz/cs/2021/06/03/septem-dies/>